

A semmisség.
Az eljárási költségek.

Az előadás felépítése

- I. A semmisség, a semmisségi okok**
- II. Az eljárási költségre vonatkozó általános szabályok**
- III. Az eljárási költség viselése, megelőlegezése, döntés az eljárási költségről**
- IV. Költségmentességre vonatkozó szabályok**

I.

A semmisség

Ákr. 123.§

A közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása során elkövetett szabálysértések anyagi jogi jogszabályt vagy eljárásjogi jogszabályt sérthetnek.

Eljárásjogi jogszabály megsértése: a hatóság nem követte teljes mértékben az eljárásjogi jogszabályokat.

relatív eljárásjogi hiba: a hatóság nem garanciális (kisebb súlyú) eljárásjogi jogszabályt nem tartott be az eljárása során

abszolút eljárásjogi hiba: kirívóan súlyos, amely a közigazgatási hatósági eljárás lényegét érintő, garanciális jelentőségű jogszabályát sérti.

Az abszolút eljárásjogi hibák orvosolhatatlanok, jogkövetkezményük a döntés semmissége.

Az Ákr. rendszerében **a semmisségre irányadó szabályok a jogorvoslatokról** szóló fejezetben szerepelnek.

DE:

nem jelenti azt, hogy van úgynevezett önálló semmisségi eljárás. A törvény jogorvoslati fejezete a kérelemre és a hivatalból induló jogorvoslati eszközöket szabályozza.

A semmisségnél viszont úgy szól, hogy **semmisségi ok esetén a jogorvoslati fejezetben szabályozott eljárások során kell döntést megsemmisíteni, illetve visszavonni, és szükség esetén új eljárást lefolytatni.**

A semmisséget a közigazgatási hatóság és a közigazgatási bíróság állapíthatja meg a jogorvoslati eljárásokban.

A semmisséget minden jogorvoslati eljárásban hivatalból kell figyelembe venni.

A semmisségi okok

A döntést **meg kell semmisíteni, illetve vissza kell vonni, és szükség esetén új eljárást** kell lefolytatni, ha:

- az ügy **nem tartozik az eljáró hatóság hatáskörébe**, kivéve az ideiglenes intézkedést
- azt a **szakhatóság kötelező megkeresése nélkül** vagy a **szakhatóság állásfoglalásának figyelmen kívül hagyásával** hozták meg
 - a döntést hozó **testületi szerv nem volt jogszabályszerűen megalakítva, nem volt határozatképes**, vagy **nem volt meg a döntéshez szükséges szavazati arány**;
- annak tartalmát **bűncselekmény befolyásolta**, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetését **jogerős ítélet megállapította**, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki;
- az ügyész a **vádemelést elhalasztotta és annak tartama eredményesen telt el**;
- a döntés tartalma a **közigazgatási bíróság adott ügyben hozott határozatával ellentétes**;
- az eljárásba **további ügyfél bevonásának lett volna helye**
- valamely **súlyos eljárási jogszabálysértést törvény semmisségi oknak** minősít.

A hatáskör hiánya

Az Ákr. alapelvei közül a jogszerűség alapelve: a hatóság **jogszabály felhatalmazása alapján, hatáskörét a jogszabály keretei között, rendeltetésszerűen gyakorolva jár el.**

A hatóság fogalmát meghatározó szabály szerint a **hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel, vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki.**

A közigazgatási hatóság hatásköre mindig jogszabályon alapul. Amennyiben nincs meg a hatósági tevékenységre a jogszabályi felhatalmazottság, úgy **a garanciális eljárási szabály sérül.**

Az Ákr. meghatározza e semmisségi ok **megelőzésének** szabályait

A hatóság a hatáskörét és az illetékességét az eljárás minden szakaszában hivatalból vizsgálja. Ha valamelyik **hiányát észleli** a következő eljárási cselekményeket teheti: **áttétel** az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz, ha ez a hatóság kétséget kizáróan megállapítható, ennek hiányában a **kérelmet visszautasítja**, vagy az **eljárást megszünteti.**

KIVÉTEL:

A hatásköri hiány semmisségi okánál kivétel az ideiglenes intézkedés. (Kizárólag akkor lehetséges, ha hiányában a késedelem elháríthatatlan kárral, veszéllyel vagy a személyiségi jogok elháríthatatlan sérelmével járna.)

A szakhatóság megkeresésének hiánya vagy állásfoglalás figyelmen kívül hagyása

A szakhatósági közreműködés szabályai: törvény vagy a szakhatóságok kijelöléséről szóló kormányrendelet **közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján az érdemi döntésre jogosult hatóság számára előírhatja**, hogy az ott meghatározott **szakkérdésben és határidőben más hatóság** (a továbbiakban: szakhatóság) **kötelező állásfoglalását** kell beszereznie.

Törvény vagy kormányrendelet teheti kötelezővé a szakhatóság megkeresését.

A szakkérdésben az állásfoglalása kötelező a döntést hozó hatóságra.

Előzetes szakhatósági állásfoglalás köti a hatóságot, amennyiben figyelmen kívül hagyják az érdemi döntés semmis.

Orvoslás lehetősége: lásd a megsemmisítés korlátai

Testület által hozott döntéseket érintő semmisségi okok

Hatósági ügy intézésére biztosított hatáskörrel testület is rendelkezhet.

Például:

önkormányzati hatósági ügyek esetén a képviselő-testület
köztestületi, kamarai ügyekben eljáró testület (elnökség)

A meghozott testületi döntéshez akkor **nem fűződhet joghatás, ha a testületi szerv:**

nem volt jogszabályszerűen megalakítva

nem volt határozatképes

nem volt meg a döntéshez szükséges szavazati arány (pl. egyszerű vagy minősített többség)

A döntés tartalmát bűncselekmény befolyásolta

A döntés tartalmát befolyásoló **tipikus bűncselekmények lehetnek hivatali vesztegetés, hivatali visszaélés, okirattal visszaélés, közokirat-hamisítás, hatóság félrevezetése, hamis tanúzás, személyes adattal visszaélés, zsarolás**, de a Büntető Törvénykönyv Különös részében meghatározott más bűncselekmény is befolyásolhatja a döntés tartalmát.

A hatóság a **semmisség megállapításával arról dönt, hogy a bűncselekmény befolyásolta a közigazgatási döntés tartalmát.**

Ennek **törvényi feltétele, hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki.**

Az ügyész a vádemelést elhalasztotta és annak tartama eredményesen telt el

A vádemelés elhalasztása esetén **hiányzik a bűncselekmény miatti semmisségi ok megállapításához a jogerős, bűnösséget kimondó bírói ítélet.** A vádemelés elhalasztása esetén a **vádhatóság meg van győződve a terhelt bűnösségéről, de a bűncselekmény súlyára és a rendkívüli enyhítő körülményekre figyelemmel a vádemelést határozattal elhalaszthatja.** Az állam tehát lemond a büntetőigényéről, de ez nem jelentheti azt, hogy bűncselekmény elkövetése által befolyásolt hatósági döntések ne legyenek megsemmisíthetők. **A vádemelés elhalasztásának időtartama eredményesen el kell, hogy teljen.** Ellenkező esetben előfordulhat, hogy egy **későbbi bírósági ítélet**, amely bűnösséget nem állapít meg, **felülírná a korábbi vádemelés alapján történő megsemmisítés, visszavonás, új eljárás jogalapját.**

A döntés tartalma a közigazgatási bíróság adott ügyben hozott határozatával ellentétes

Megismételt eljárás: ha a jogorvoslati eljárásban olyan döntés születik, amelyben az elsőfokú eljárást részben vagy egészben meg kell ismételni.

A közigazgatási bíróság döntése és a hatósági döntés viszonyában a bírói döntés kötelező a hatóságra, a bírói döntés elsődleges, a bíróság határozata mindenkire kötelező.

A közigazgatási perrendtartás szerint a **bíróság a közigazgatási szervnek határozott,** a megállapított jogsértés orvoslásának valamennyi lényeges pontjára kiterjedő **iránymutatást ad az ítéletben** elrendelt új eljárás (a lefolytatására vagy cselekmény megvalósítására vonatkozóan).

Az eljárásba további ügyfél bevonásának lett volna helye

Az ügyféli jogálláshoz való jog **alanyi jog**, amelynek a megállapítása a hatóság kötelezettsége.

Az ügyfelek teljes körű megállapítása nélkülözhetetlen a közigazgatási hatósági eljárás során.

Garanciális jelentőségű, hogy az eljárás megindításáról, eredményéről az, akinek **jogát, jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, tudomást szerezzen**, az eljárásban **ügyfélként részt vehessen**.

Más törvény által meghatározott semmisségi ok

Az Ákr. felhatalmazást ad arra, hogy **más súlyos eljárási jogszabálysértést törvény semmisségi oknak minősítsen**. - ez az oka, hogy az Ákr. semmisségi okokra vonatkozó felsorolása kvázi taxáció, mivel eljárási szabályokat meghatározó ágazati törvény súlyos eljárási szabályszegést semmisségi oknak minősíthet.

A megsemmisítés korlátai

A döntés semmisségi ok esetén sem semmisíthető meg, ha:

- az az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértené, és a döntés véglegessé válása óta három év eltelt;
- a kötelezettséget megállapító döntés véglegessé válásától, vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától, a folyamatos kötelezettséget megállapító döntés esetén az utolsó teljesítéstől számított öt év eltelt;
- ahhoz a mellőzött, vagy megkeresni elmulasztott szakhatóság az érdemi döntésre jogosult hatósággal folytatott egyeztetés során hozzájárult.

A semmisségi okok jogkövetkezményének időbeli alkalmazhatósága:

Semmisségi ok esetén a döntést a véglegessé válástól számított **három éven belül történő jogorvoslati eljárás során minden korlátozás nélkül meg kell semmisíteni vagy vissza kell vonni.**

A döntés véglegessé válásától számított **három éven túl a döntés nem semmisíthető meg, ha az az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértené.**

Így semmis döntések esetén a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelme csak a döntés véglegessé válásától számított három év elteltével áll be.

A döntés véglegessé válásától számított **három évnél hosszabb, öt éven belüli megsemmisítést enged** a törvény a döntés tartalmát figyelembe véve, azaz, ha a semmisségi ok **kötelezettséget megállapító döntés tekintetében áll fenn.** Kizárt a megsemmisítés a döntés véglegessé válásától, vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától, a folyamatos kötelezettséget megállapító döntés esetén az utolsó teljesítéstől számított **öt év elteltével.**

Időben korlátlan a megsemmisítés:

- ha a döntés tartalmát **bűncselekmény befolyásolta vagy az ügyész a vádemelést elhalasztotta** és annak tartama eredményesen telt el semmisségi esetköreiben a törvény lehetőséget ad a **döntés időkorlátozás nélküli megsemmisítésére, ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot nem érint.**

II. Az eljárási költségre vonatkozó általános szabályok

Ákr. 124-130. §

Az Ákr. Alapelve: hatékonyság elve. A hatóság a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az **az eljárás valamennyi résztvevőjének a legkevesebb költséget okozza**, lehető leggyorsabban lezárható legyen. Cél: a költségek társadalomszintű minimalizálása.

Eljárási költség mindaz a költség, ami az eljárás során felmerül.

Az eljárási költségekről, az iratbetekintéssel összefüggő költségtérítésről, a költségek megfizetéséről, valamint a költségmentességről szóló 469/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet

Az eljárási költségekről, az iratbetekintéssel összefüggő költségtérítésről, a költségek megfizetéséről, valamint a költségmentességről szóló 469/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet

1. az eljárási illeték
2. az igazgatási szolgáltatási díj
3. az ügyfél megjelenésével kapcsolatos költség
4. az ügyfél képviselőjében eljáró személy megjelenésével kapcsolatos költség
5. a tanú és a hatósági tanú költségtérítése
6. a szakértői díj
7. az iratbetekintési jog gyakorlásával kapcsolatos költség
8. a fordítási költség
9. a tolmácsolási költség
10. az ügyfél, valamint az eljárás egyéb résztvevője részéről felmerült levelezési, dokumentumtovábbítási költség
11. a végrehajtási költség
12. az eljárásban közreműködő rendőrségnél felmerült költség
13. a szemle, a zár alá vétel, valamint a szakértői eljárás jogszerű lefolytatásával összefüggésben felmerülő kártalanítás összege
14. a tényállás tisztázásához szükséges, az eljáró hatóság által végzett műszeres (laboratóriumi vagy más speciális eszköz használatát igénylő) vizsgálat azon költsége, amelyet az illeték vagy az igazgatási szolgáltatási díj nem tartalmaz
15. az egyes hatósági intézkedésekkel kapcsolatban felmerült költség
16. egyéb, az eljárással összefüggésben felmerült pénzkiadás

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) állapítja meg az állami és társadalmi feladatokhoz való arányos hozzájárulás, valamint az önkormányzatok saját bevételi forrásának gyarapítása érdekében az **illetékek alapvető szabályait**

A **kérelemre induló** közigazgatási hatósági eljárásért **főszabály szerint illetéket** kell fizetni. Jogszabály azonban rendelkezhet úgy, hogy valamely kérelemre induló hatósági eljárásért **igazgatási szolgáltatási díjat kell** fizetni. Az eljárási illeték és az igazgatási szolgáltatási díj az eljárásért fizetendő „átalányösszeg”.

Itv.

- Vagyonszerzési illeték
- **Eljárási illeték vagy igazgatási szolgáltatási díj (pótdíj)**
- Felügyeleti illeték

Az eljárási illetékkötelezettség az eljárás megindítása iránti kérelem előterjesztésekor keletkezik. Az illetékfizetési kötelezettség akkor is fennáll, ha a hatóság a kérelemnek helyt ad, elutasítja (kivéve az érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítást), az eljárást megszünteti (ide nem értve az illeték meg nem fizetése címén történő megszüntetést), az eljárást egyezséget jóváhagyó határozattal zárja le.

Főszabály: általános tételű eljárási illeték Itv.

Eltérő mértékű illeték: Itv. Melléklete

Igazgatási-szolgáltatási díj: ágazati jogszabály

A közigazgatási hatósági eljárási illeték és az eljárási költség megfizetése az eljárás megindításakor :

- készpénzátutalási megbízás útján
- ha a hatóságnál erre lehetőség van – a technikai feltételek megléte esetén – elektronikus fizetési és elszámolási rendszeren keresztül, bankkártyával
- házipénztárban készpénzzel
- a hatóságnál az összeg hatósági letétbe helyezésével
- az illeték esetében az eljárást kezdeményező iraton illetékbélyeggel

Illetékfizetés eljárás megindítása nélkül: NAV-tól kérhető a visszatérítés

III. Az eljárási költség viselése, megelőlegezése, döntés az eljárási költségről

Az eljárási költség viselésének általános szabályai értelmében az **eljárás költségeit az viseli, akinél azok felmerültek.**

A **költségek előlegezésére, illetve viselésére köteles személy eltérhet egymástól**, az előlegezésre kötelezett személy érdekeinek védelme érdekében az **eljárási költségek viseléséről a hatóságnak a költség felmerülésekor, vagy a viselésére köteles személy ismertté válásakor kell döntenie.**

Az eljárási költséget az eljárás szereplői viselik: az ügyfél, a hatóság, illetve az eljárás egyéb résztvevője. Általánosságban azt, aki a kötelezettségét önhibájából megszegi, a hatóság az okozott többletköltségek megtérítésére kötelezi, illetve eljárási bírsággal sújthatja.

Ügyfél viseli:

- illeték, igazgatási szolgáltatási díj összegét
- Kérelemre indult eljárásban, ha nincs ellenérdekű ügyfél, akkor a felmerült költségek szintén az ügyfelet terhelik

Hivatalból indult vagy folytatott eljárásban: csak az a költség terheli, amely a vele szemben megállapított kötelezettség alapjául szolgáló jogszabálysértés bizonyításával összefüggésben merül fel.

A magyar nyelvet nem ismerő ügyfél – a fordítási és tolmácsolási költség előlegezése és viselése mellett – kérheti, hogy a hatóság bírálja el az anyanyelvén vagy valamely közvetítő nyelven megfogalmazott kérelmét.

A több azonos érdekű ügyfél esetén az ügyfelek egyetemlegesen felelősek az eljárási költség viseléséért, azaz bármelyikük megfizetheti, illetve annak teljesítése bármelyiküktől követelhető. Megszűnik az egyetemlegesség, ha a közigazgatási hatóság mindegyik ügyfélre nézve külön döntést hoz.

A hatóság viseli azon eljárási költséget, amelynek viselésére senki nem kötelezhető. Az eljárási költség viselésére akkor is az eljáró hatóság köteles, ha az **ügyfél részére költségmentességet** engedélyezett.

A megkeresett szerv vagy személy eljárása során felmerült eljárási költséget a megkereső hatóság megtéríti.

Az osztott hatáskör esetében a szakhatóság és az állásfoglalás költségeit az eljárási illeték tartalmazza.

A mulasztás miatt kijelölt közigazgatási hatóság eljárásában felmerült és az általános szabályok szerint a kijelölt hatóság által viselendő egyéb eljárási költségeket a mulasztó hatóság téríti meg.

Az eljáró hatóság viseli a nyelvhasználat alapján felmerült fordítási és tolmácsolási költségét, ha a hatóság nem magyar állampolgár, a magyar nyelvet nem ismerő természetes személy ügyfél ügyében magyarországi tartózkodásának tartama alatt hivatalból indít azonnali eljárási cselekménnyel járó eljárást, vagy a természetes személy ügyfél azonnali jogvédelemért fordul a magyar hatósághoz

Az eljárási költség előlegezése

Az eljárási költséget az előlegezi meg, akinél, akinek érdekében azok felmerültek.

Az előlegezésről a hatóság végzéssel dönt a költségek felmerülésekor.

Két esetet rögzít a jogszabály:

- bizonyítási eljárással járó költségeket a bizonyítást indítványozó fél előlegezi
- a rendőrség igénybevételével kapcsolatos költséget az igénybevételt kérő hatóság előlegezi

Költség előzetes letétbe helyezése:

- A felmerülő költségek jelentősebb összeget érnek el, vagy más körülmény ezt indokolttá teszi, a hatóság elrendelheti, hogy az ügyfél a költségek fedezésére előreláthatóan szükséges összeget a hatóságnál előzetesen helyezze letétbe.
- A hatósági letétbe helyezésnek teljesítés céljából van helye (teljesítési letét).
- A hatóság a pénzbeli letétet más pénzeszközeitől elkülönítetten, letéti számlán kezeli.

A kérelemre indult eljárásban az eljárási költséget – ha jogszabály másként nem rendelkezik – **a kérelmező ügyfél előlegezi.**

Több azonos érdekű ügyfél esetén az ügyfelek **egyetemlegesen felelősek** az eljárási költség előlegezéséért.

A **hivatalból indult vagy folytatott** eljárásban az eljárási költséget **a hatóság előlegezi.**

kivétel az ügyfél megjelenésével kapcsolatos költség, az ügyfél képviseletében eljáró személy költsége, a nem hatóság által viselendő fordítási költség, és az ügyfél, valamint az eljárás egyéb résztvevője részéről felmerült levelezési, dokumentumtovábbítási költség, amelyet az ügyfél, illetve az eljárás egyéb résztvevője előlegez meg.

Döntés az eljárási költség viseléséről

Az eljáró hatóság **hivatalból köteles dönteni az eljárási költség viseléséről**, amely valamennyi kiadást, illetve az esetleges indokolatlan kifizetéseket tartalmazza, egyértelműen megjelölve azok kötelezettjeit, jogosultjait.

Az eljárási költséget a hatóság **összege szerűen határozza meg**, és dönt a költség viseléséről, illetve – abban az esetben, ha az érintett eljárási költséget nem az előlegezte, akit annak viselésére kötelezett – a megelőlegezett eljárási költség visszatérítéséről.

Amennyiben az **eljárási költség tárgyában a hatóság az eljárás során nem dönt**, kérelemre vagy hivatalból, **a döntés kiegészítésének van helye**.

Illeték visszajár

Ákr. alapján

- ha a függő hatályú döntésében meghatározott határidőn belül a hatósági ügy érdemében nem döntött és az eljárást sem szüntette meg
- a közigazgatási hatóság vagy a bíróság által felülvizsgált közigazgatási hatósági döntés vagy intézkedés az ügyfél hátrányára részben vagy egészben jogszabálysértőnek bizony (jogorvoslati illeték)

Itv. alapján

- számítási hiba vagy jogszabály téves értelmezése folytán a szabályszerű illetéknél többet fizetett
- az illetéket vagy az illetékalapot hibásan számították ki, vagy az illeték kiszabása nem a fizetésre kötelezett terhére történt, továbbá ismételt kiszabás esetén
- az eljárás illetékmentes, vagy az illeték mérséklésének van helye, de az illetéket megfizették, vagy nagyobb összegben fizették meg
- a hatóság költségmentességet engedélyez vagy rendelkezik arról, hogy az ügyfél mentesül az eljárási költségek megfizetése alól
- a hatóság hatásköre az ügy elbírálása alatt megszűnt, és az ügy elbírálására nincs hatáskörrel rendelkező más hatóság
- a hatóság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül utasítja el, vagy ha az eljárás megszüntetésének oka az, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye

IV. Költségmentesség

A hatóság teljes vagy részleges költségmentességet engedélyezhet jogai érvényesítésének megkönnyítésére, vagy törvényben meghatározott más fontos okból, annak **a természetes személy ügyfélnek, aki kereseti, jövedelmi és vagyoni viszonyai miatt az eljárási költséget vagy egy részét nem képes viselni.**

A költségmentesség igénylésére arra irányuló kérelem előterjesztésével nyílik lehetőség, amelyre az eljárás bármely szakaszában sor kerülhet. A hatóság előlegezi az ügyfél első alkalommal előterjesztett költségmentesség iránti kérelme benyújtásától az arról szóló döntés véglegessé válásáig terjedő időszakban felmerült olyan eljárási költséget, amelynek előlegezése az ügyfelet terhelné.

A költségmentesség a kérelem előterjesztésétől kezdve az eljárás egész tartamára és a végrehajtási eljárásra terjed ki, feltéve, ha a hatóság az engedélyt időközben nem vonja vissza.

A költségmentesség **nem terjed ki a jogellenes magatartással okozott költségek viselésére.**

Az eljáró hatóság mérlegelési jogkörében eljárva állapítja meg, hogy a költségmentesség igénye megalapozott-e. A költségmentesség az eljárási költség előlegezése és viselése alóli teljes vagy részleges mentességet jelent.

A költségmentesség típusai

- törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet meghatározhat személyes költségmentességet vagy tárgyi költségmentességet.

Személyes költségmentesség

például: 18. év alattiak mentesülnek az általános tételi illeték megfizetése alól, állami szervek illetékmentessége

Tárgyi költségmentesség

például: választással és a népszavazással kapcsolatos eljárás, a közérdekű bejelentés, az anyakönyvi kivonat; a gyámhatósági eljárások, a köznevelési és tankötelezettséggel, valamint a középfokú és felsőoktatással kapcsolatos eljárás, lakcím, egyenlő bánásmód, fogyasztóvédelmi eljárás

KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!

Belányi Márta

